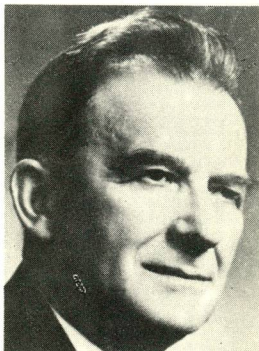

ELAUT, Leo, geneesheer-uroloog, historicus van de geneeskunde (Gentbrugge 26 december 1897). Zijn vader was een vooruitstrevende boer die uit sociale overwegingen al vroeg flamingant werd.

Leo Elaut werd eerst naar het college in Eeklo gestuurd om Frans te leren, daarna naar het Sint-Barbaracollege te Gent, waar de jezuiten hem een markante vorming gaven. Onder zijn medeleerlingen waren Paul Struye en August de Schryver, die later zijn zwager werd. Hij werd sterk beïnvloed door kanunnik Frans de Hovre, die samen met

kanunnik Decoene het Vlaamsch Opvoedkundig Tijdschrift stichtte. Studeerde tijdens de Eerste Wereldoorlog een jaar geneeskunde aan de vernederlandste universiteit te Gent en was na de oorlog zeer actief in de strijd voor de nieuwe vernederlandsing van deze universiteit. Specialiseerde zich in de urologie en verwierf in 1927 aan de Gentse universiteit de graad van doctor in de geneeskunde. Studeerde verder in Parijs, daarna in Amsterdam, waar hij zijn tweede doctoraat verwierf. Verbleef een jaar in Amerika, waar hij in het Mayo-ziekenhuis werkzaam was. Hoogleraar in Gent van 1934 tot '45, toen hij bij Koninklijk Besluit op pensioen gesteld werd.

Elaut was van nabij betrokken bij de oprichting van de Vlaamse academies voor wetenschappen, waaraan behoefte bleek te bestaan na de vernederlandsing van het onderwijs. Toen in 1938 de Koninklijke Vlaamse Academie voor Geneeskunde van België werd gesticht, behoorde Elaut tot de eerste vijftien leden. Voor deze Academie werd door Elaut c.s. Adriaan Martens kandidaat gesteld. De benoeming gaf aanleiding tot het geval-Martens en tot een regeringscrisis (9 februari 1939). Tijdens de Tweede Wereldoorlog was Elaut decaan van de geneeskundige faculteit en in die functie spande hij zich in, samen met Frans Daels, Corneel Heymans, Reimond Speleers en Frits de Beule, om heel wat doktoren, die door de Duitsers waren gearresteerd, vrij te krijgen. Daar hij tijdens de oorlog lid was van de op corporatieve leest geschoeide Orde van Geneesheren (die al van in 1938 bestond) en in de raad had gezeteld, werd hij na de oorlog na een langdurig proces tot twee jaar gevangenisstraf veroordeeld: hij behoeft evenwel geen dag te zitten en kreeg in 1958 zijn burgerrechten terug. Datzelfde jaar werd hij door de

dokters van Oost-Vlaanderen gekozen tot voorzitter van de raad van de Orde der Geneesheren van Oost-Vlaanderen.

Toen Elaut in de naoorlogse periode het verbod kreeg aan de universiteit te doceren en bij gebrek aan een operatiekamer ook geen particuliere patiënten kon behandelen, liet hij zich opnieuw als student aan de Gentse universiteit inschrijven, zette zich aan de studie van de geschiedenis van de geneeskunde en behaalde voor de tweede keer de bevoegdheid voor het hoger onderwijs (1958). Hij werd toen aan de Gentse universiteit lector voor de facultatieve cursus in de geschiedenis van de geneeskunde. Hij publiceerde een zeer groot aantal bijdragen over dit vak, o.m. over heel wat Vlamingen die zich in de loop der tijden als arts hadden onderscheiden, waarbij hij zich meer dan eens op de grens van de geneeskunde en de literatuur beweegt. In 1959 richtte hij het Nederlandstalige tijdschrift *Scientiarum Historia* op. In 1960 verscheen van hem *Cent Portraits de Médecins Illustres* onder het pseudoniem *le docteur S. Jonas*. Elaut heeft ook de volledige werken van Horatius in het Nederlands vertaald (1952 en 1956). Bij de parlementsverkiezingen van 23 mei 1965 werd Elaut als eerste kandidaat op de lijst voor de senaat van de Volksunie in het arrondissement Gent-Eeklo gekozen; hij werd er herkozen op 31 maart 1968. Na de verkiezingen van 7 november 1971 werd hij gecoöpteerd senator van de Volksunie. Hij is lid van de commissies van volksgezondheid en leefmilieu. Zijn interrupties in de senaat zijn spiritueel en vaak geestig, en in medische aangelegenheden en problemen van de volksgezondheid is zijn stem gezaghebbend.

Elaut is het type van de compromisloze, hardnekkige flamingant. Van zichzelf getuigt hij dat hij altijd tot de groep van de zwepers heeft behoord, de *pressure-group* die ervoor zorgde dat de openbare opinie werd voorgelicht en wakker geschud, dat gematigde flaminganten werden verplicht hardere standpunten in te nemen, zodat van de Belgische bewindslieden altijd maar weer ten voordele van de Vlamingen beslissingen konden worden afgedwongen. Elaut heeft een zeer belangrijk aandeel gehad in de vernederlandsing van de wetenschap, vooral van de geneeskunde.

WERKEN: *Op den uitkijk. Wekelijkse kroniek in het Vlaams Geneeskundig Tijdschrift*, 9 dln. (1936-'44); - *Het medisch denken in de Oudheid, Middeleeuwen en Renaissance* (1952); - *Antieke geneeskunde* (1960); - *Eskulaperijen. Mijmeringen van een arts* (1967).

LITERATUUR: *Rijksuniversiteit te Gent. Liber memorialis 1913-1960*, II (onder de hoofdredactie van T. Luyckx, 1960, p. 273-279); - J. Florquin, *Leo Elaut*, in *Ten huize van...*, IV (1968). JOOS FLORQUIN en FRANS VAN DER ELST